

bevidste danske menneskerettighedspolitik, selv om det ikke altid er ligetil at udskille religionsfriheden som et separat element. Foranstaltninger for at styrke retssikkerheden generelt eller for at fremme ytringsfriheden vil f.eks. også styrke udøvelsen af religionsfrihed.

Danmark er hvert år medforlagsstiller til en resolution i FN's Menneskerettighedskommission om gennemførelsen af FN-erklæringen om religionsfrihed. Resolutionen præciserer de krav, staterne må opfylde for at respektere den ret til religion. Resolutionen etablerer også mandatet for FN's særlige rapportør om religions- og trosfrihed, som siden 1987 har rapporteret hvert år om krænkelse af religionsfriheden overalt i verden. I den seneste rapport til FN's Menneskerettighedskommission omtaler rapportøren situationen i 55 stater. Danmark er ikke en af dem.

Også i de tilfælde, hvor det er nødvendigt og muligt at vedtage resolutioner om menneskerettighedssituationen i enkeltlande, tages krænkelse af religionsfriheden op, hvor det er relevant. Det gælder f.eks. bahaierne i Iran og shiamuslimerne i Irak i de landeresolutioner, EU fremlægger i Menneskerettighedskommissionen. Jeg kan i øvrigt tilføje, at netop situationen for bahaierne i Iran for nylig, heldigvis, er blevet lempet noget.

Hertil kommer, at krænkelse af religionsfriheden påtales meget konkret i det indlæg om menneskerettighedssituationen i mere end 40 lande, som EU for nylig afgav i Menneskerettighedskommissionen. Danmark viger ikke tilbage for direkte at påtale krænkelse af religionsfriheden i andre lande. Ofte gør vi det med andre ligesindede lande, typisk i EU. Det giver kritikken større vægt.

Samarbejdet om demokrati og menneskerettigheder, herunder religionsfriheden, indgår som et grundlæggende element i de partnerskabs- og samarbejdsaftaler, som EU har med SNG-landene med undtagelse af Belarus og Tadsjikistan.

Ved misligholdelse vil den anden part kunne træffe passende foranstaltninger, som det hedder, eventuelt suspendere aftalen.

På denne baggrund har EU ved flere lejligheder taget spørgsmålet om religions- og trosfrihed op med partnerskabs- og samarbejdslandene. EU kritiserede i en demarche til Usbekistan i juli 1999 og under det første møde i samarbejdsrådet med Usbekistan i september 1999 den manglende religionsfrihed og forfølgelsen

af konverterede kristne i Usbekistan. En fælles demarche fra EU og USA over for Turkmenistan kritiserede i september 1999 den manglende adgang for religiøse grupper til at blive registreret og forfølgelsen af visse religiøse grupper. Det drejede sig især om adventister, Jehovas Vidner og baptister.

På det vestlige Balkan har etniske og religiøse modsætninger været grunden til mange konflikter, og respekten for grundlæggende menneskerettigheder, herunder religionsfrihed, er derfor et afgørende krav i Danmarks forhold til regionens lande og i EU's regionale politik over for det vestlige Balkan. Inden for den såkaldte stabilitetspakt for Sydeuropa er der igangsat en række projekter til fremme af demokratisering og respekt for menneskerettighederne, bl.a. med dansk bistand, og i tillæg til et betydeligt dansk engagement i EU's udvidelse retter også vore egne øststøtteprogrammer og især Demokratifonden sig imod at fremme den demokratiske udvikling af respekten for menneskerettighederne, herunder religionsfriheden, i Central- og Østeuropa.

Demokratisering og menneskerettigheder er i de seneste 10-15 år blevet et stadig mere centralt emne i dansk bistandspolitik. Danmark har som et lille land, der yder stor udviklingsbistand, en god platform for at fremme religionsfriheden og de øvrige menneskerettigheder, ikke mindst selvfølgelig i programsamarbejdslandene. I flere af vore samarbejdslande lever mange trosretninger side om side, og i en række af disse lande er der en lang tradition for fredelig sameksistens og gensidig respekt mellem trosretningerne. Men i visse lande er der desværre eksempler på diskrimination og forfølgelse af religiøse grupper.

I udviklingsstrategien for 1994 indgår menneskerettigheder og demokratisering som et af de tre tværgående hensyn i bistanden. Al dansk udviklingsbistand skal medtænke menneskerettighedssynspunkter, og Danmark støtter konkrete projekter og sektorprogrammer, der direkte sigter på at fremme menneskerettighederne. Den politiske dialog om menneskerettigheder og demokratisering med Danmarks 20 programsamarbejdslande er en integreret og vigtig del af det bilaterale udviklingsarbejde.

I dialog med samarbejdslandene får Danmark mulighed for at få en forståelse af baggrunden for krænkelse, hvorvidt der er grund for fremtidigt samarbejde, og hvorvidt dette kan fremmes bedst ved at bringe positive